

Uvodnik

S popriličnim zakašnjenjem i uz velike napore napokon objavljujemo novi svezak *Polimera*. Sve se češće postavlja pitanje koliko to ima smisla i za koje se čitateljstvo (stručno) priprema ovaj časopis. Stanje u plastičarskoj industriji u nas je sve teže. Ako se uopće još može govoriti o toj vrsti industrije. U svjetskim razmjerima to je i dalje vrlo propulzivno područje, u kojem se kriza, prisutna u Europi i SAD-u od prije tri godine, gotovo nije ni osjetila. Naime, velike kompanije imaju pogone razasute po svijetu, posebice na istoku Europe, u Aziji i Južnoj Americi, gdje tržište za sada ne posustaje. Svjetska proizvodnja registrirala je pad samo u 2008. godini, a u 2010. zabilježen je porast čak i u odnosu na pretkriznu 2007. godinu i iznosila je 265 milijuna tona. Svjetska potrošnja plastike kontinuirano je rasla sve ove godine po godišnjoj stopi višoj od rasta svjetskog BDP-a. Čak ako se gleda i Hrvatsku, očito je da potrošnja plastike ne pokazuje pad. O tome najbolje svjedoči porazna činjenica da je samo u razdoblju od 2007. do 2010. u Hrvatskoj stvoren trgovački deficit pri uvozu plastičnih proizvoda od 2,54 milijarde USD ili 76,7 % ukupnoga trgovačkog deficita područja plastike i gume. Jedina svijetla točka je, zahvaljujući *DIOKI*-ju, trgovački suficit pri uvozu i izvozu plastike kao materijala, od 120 milijuna USD. Treba li tomu uopće komentar? To je posljedica katastrofalne deindustrijalizacije ove zemlje, a posljedice pogađaju sve.

O svim ovim poraznim (na žalost ne samo na području plastike) činjenicama i mogućnostima kako dalje, održan je, u organizaciji *Društva za plastiku i gumu*, 22. studenoga 2011. u prostorijama *Fakulteta strojarstva i brodogradnje* okrugli stol *Plastika i guma u programima političkih stranaka*. O toj temi izvijestio je predsjednik *DPG*-a Vladimir Ferdelji, a još su održana sljedeća izlaganja: G. Barić: *Proizvodnja i prerada plastike i gume u svijetu*, G. Peh-nec-Pavlović: *Proizvodnja i prerada plastike i gume u Hrvatskoj* te I. Čatić: *Pozdravimo bioplastiku, ali...*. Svrha je bila upoznavanje sa stanjem u svjetskoj, ali i našoj proizvodnji plastike te proizvodnji plastičnih i gumenih tvorevina, kao i kritički osvrt na sve prisutniju, barem u medijima, bioplastiku kao navodno *univerzalno* rješenje za sve brojnije proteste zbog onečišćenja okoliša plastikom. Pritom se najčešće smetne s uma da su trenutačni proizvod-

ni kapaciteti bioplastike oko milijun tona, a fosilne plastike oko 320 milijuna tona.

Okosnica okruglog stola bio je *Master plan*, koji su izradili najpoznatiji hrvatski menadžeri i koji predstavlja plan *Hrvatskog udruženja menadžera* (CROMA). U 10 točaka plana, koji je kratko prikazao V. Ferdelji, jedan od njegovih tvoraca, naglašena je potreba reindustrijalizacije Hrvatske. Povezana je s primjerom stanja u plastičarskoj industriji, koja je gotovo svugdje u svijetu propulzivna i koja je kod nas, čak u jeku ratnih zbivanja, bila jaka izvozna grana. Danas se postavlja pitanje opstanka tvrtke *DIOKI* kao posljednjega od velikih proizvođača polimera u Hrvatskoj. Prije ne tako dugog vremena objavili smo tekst jednoga od bivših inženjera iz nekadašnje jake i poznate tvornice *Jugovinil*, u kojoj je proizvodnja ugašena upravo kada je završena modernizacija i kada je mogla postati proizvodni zamašnjak uz minimalan utjecaj na okoliš (*Polimeri* 31(2010)2, 77-79). Proces uništavanja plastičarske industrije se nastavlja, a nastavlja se i napad na plastiku općenito kao izvor svih zala. Nevjerojatno kako se uopće ne slušaju argumentirana objašnjenja, kako nitko ne spominje uz tako naizgled pozitivnu sliku razgradljive plastike da je ona razgradljiva jedino ako se nalazi u točno propisanim uvjetima. Što znači da se ti proizvodi trebaju organizirano sakupljati. Kako je dobro primijetio jedan od sudionika okruglog stola, *ne može se devijacija ljudskog ponašanja sakriti materijalom*. Čulo se na skupu mnogo razboritoga i primjenjivoga, ali sudionici skupa to ionako znaju. Svjesni su da je najveća opasnost da nestanu sva ona znanja o procesima i materijalima koja su nastajala godinama. Ako s vremenom i dođe do reindustrijalizacije, jer i mnogo razvijenije zemlje od nas shvaćaju da se bez proizvodnje i stvaranja novih vrijednosti ne može naprijed, više neće biti onih koji bi imali potrebna znanja. To se u svijetu već događa. Nedavno je iznesen podatak kako SAD ima problem sa znanstvenim kadrovima, koji jednostavno odlaze u zemlje s proizvodnjom i onamo gdje ih trebaju. Neki to nazivaju *reverse brain drain* – obrnuti odljev mozгова. Strani studenti masovno dolaze na poslijediplomske studije i doktorate na američka sveučilišta, ali nakon studija ne mogu dobiti dozvolu za rad. A samo u 2009. dvije trećine doktorata iz fizike završili su strani studenti. Iako visokotehnoške tvrtke nastoje uposli-

ti stručnjake koji su diplomirali na najboljim američkim sveučilištima, zapreka je dobivanje stalnog boravka. Jedno istraživanje provedeno na sveučilištima *Harvard* i *Duke* rezultiralo je sljedećim zaključkom: *Izgubili smo vezu sa stvarnošću. Živimo u ekonomiji u kojoj su znanje i konkurencija od ključne važnosti. Ako ne zadržimo kvalitetnu radnu snagu, ako ne ostanemo konkurentni, izgubit ćemo. Postat ćemo zemlje trećega svijeta, a one će postati zemlje kakva smo mi danas*. Dakle, težište je na znanju i zato ga treba sačuvati i prenijeti novim generacijama. Jedan od načina je i ovaj časopis. Kako ga spasiti u ovim uvjetima kada se štedi na svemu (s razlogom), a u takvim situacijama područje znanosti prvo je na udaru? Kako nadomjestiti nestanak jednog časopisa s popriličnom tradicijom iza sebe, koji osim znanstvenih članaka ima izrazito jako obrađeno područje zaštite okoliša? Te su stranice obično najposjećenije. Samo jedan primjer: na činjenicu da je proizvodnja biogoriva i bioplastike od prehrambenih kultura pogubna jer je dovela do globalnoga drastičnog povećanja cijene hrane upozoravalo se u ovom časopisu još prije četiri godine. A jedan od vodećih njemačkih časopisa prenio je taj tekst od prvoga do zadnjeg retka.

Od tridesetak nazočnih na skupu, praktički samo s jednim registriranim sudionikom znanstvene zajednice izvan *FSB*-a, samo nekoliko bilo je iz područja proizvodnje. I oni se slažu da je nužno sačuvati znanje jer *vrlo je teško u proizvodnji naći nekoga tko može suvislo obrazložiti što se radi i prenijeti znanja*. Nameće se pitanje kako u tom smislu aktivirati još preostalu industriju. Radi toga je kao zaključak skupa osnovan *Klub prijatelja DPG-a*, kojemu je na čelu V. Sablić iz *Elke*. Zadatak je *Kluba* da se aktivnostima njegovih članova sačuva ta nužna infrastruktura koju su izgradili *DPG* i časopis *Polimeri*. Za sada su članovi *Kluba* iz sljedećih organizacija: *Elka*, *Elektro-kontakt*, *Muraplast* i *Vargon*.

A kako dalje, vidjet ćemo uskoro. Nadamo se boljim vijestima u idućem svesku *Polimera*.

Glavna urednica
Đurđica ŠPANIČEK